

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 23 май 2024 г.
(OR. en)

10183/24

RECH 243
COMPET 580

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
Дата:	23 май 2024 г.
До:	Делегациите
№ предх. док.:	9329/1/24 REV 1
Относно:	Последваща оценка на „Хоризонт 2020“ и бъдещи перспективи – Заключение на Съвета (одобрени на 23 май 2024 г.)

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно *последващата оценка на „Хоризонт 2020“ и бъдещите перспективи*, одобрени от Съвета на 4026-ото му заседание на 23 май 2024 г.

**ЗАКЛЮЧЕНИЯ НА СЪВЕТА ОТНОСНО ПОСЛЕДВАЩАТА ОЦЕНКА НА
„ХОРИЗОНТ 2020“ И БЪДЕЩИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ПРИПОМНЯ

- заключенията си от 27 май 2016 г.¹ относно Седмата рамкова програма (РП7) и бъдещите перспективи: инвестиции в научни изследвания и иновации за растеж, работни места и решения на обществените предизвикателства“, които подкрепят амбициозните усилия за опростяване, предприети от Комисията, признава значението на осигуряването на привлекателност и достъпност на рамковата програма (РП), признава необходимостта от по-добро съгласуване на политическите програми, признава, че са необходими най-актуални и достатъчно висококачествени данни, за да се оцени дългосрочното въздействие на рамковите програми на ЕС за научни изследвания и развойна дейност и иновации (НИРДИ), като същевременно се отчита необходимостта от свеждане до минимум на административната тежест за участниците, и се приканват съответните национални и регионални органи и Комисията да увеличат ефекта на ливъридж на публичните разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) върху друго публично и частно финансиране на научните изследвания и иновации (НИИ), както както и да насърчават сътрудничеството между публичния и частния сектор;
- заключенията си от 1 декември 2017 г.² „От междинната оценка на „Хоризонт 2020“ към Деветата рамкова програма“, в които се изтъква, че добавената стойност от ЕС трябва да бъде основният стимул за изготвянето и изпълнението на РП;

---

¹ 9527/16.

² 15320/17.

- своята препоръка от 19 ноември 2021 г.³ относно „Пакт за научни изследвания и иновации в Европа“, в която предлага общ набор от ценности и принципи, присъщи на европейското научноизследователско пространство (ЕИП) и неговите системи за научни изследвания и иновации, като стремеж към високи постижения и приобщаване като принцип за постигане на пълния потенциал на ЕИП; като изтъква също така значението на координацията и съгласуваността между европейското измерение и националните и регионалните политики в областта на научните изследвания и иновациите, цялостната отговорност за увеличаване на въздействието на знанията върху обществото; като потвърждава отново целта за инвестиране на 3 % от БВП на Съюза в научноизследователска и развойна дейност;
  - заключенията си от 13 октомври 2022 г.⁴ относно Специален доклад № 15/2022 на Европейската сметна палата „Мерките за разширяване на участието в „Хоризонт 2020“ са добре планирани, но постигането на трайна промяна ще зависи предимно от усилията на националните органи“ и заключенията си от 9 март 2023 г.⁵ относно Специален доклад № 23/2022 на Европейската сметна палата, озаглавен „Полезни взаимодействия между „Хоризонт 2020“ и европейските структурни и инвестиционни фондове – все още непълноценно използван потенциал“, в които се подчертава значението на полезните взаимодействия между програмите на Съюза, от една страна, и между европейското, националното и регионалното равнище, от друга страна, за да се гарантира съгласувано програмиране и изпълнение и да се преодолее разделението в областта на научните изследвания и иновациите.
1. ПРИВЕТСТВА доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно „Последваща оценка на „Хоризонт 2020“ – рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации“⁶, публикуван на 29 януари 2024 г.; ОТБЕЛЯЗВА, че няколко от препоръките от последващата оценка се изпълняват в „Хоризонт Европа“, и поради това ОЧАКВА навременното докладване на Комисията относно междинната оценка на „Хоризонт Европа“. ПОТВЪРЖДАВА ОТНОВО значението на наличието на солидна и стриктна доказателствена база, която да служи за основа при разработването и изпълнението на рамковите програми.

---

³ 13701/21.

⁴ 13426/22.

⁵ 7258/23.

⁶ 5941/24 и 5941/24 ADD 2 – 4.

I. Основни принципи

2. ПОДЧЕРТАВА, че водени от стремежа към високи постижения за постигане на въздействие в полза на гражданите на ЕС, общите цели на Рамковата програма са да се укрепи научната и технологичната база на ЕС, като същевременно се насърчават всички научноизследователски дейности, считани за необходими, за да се допринесе за разработването и прилагането на съответните политики на Съюза; ОТБЕЛЯЗВА, че по този начин рамковата програма е от основно значение за политическите приоритети и приоритетите на отделните политики на Съюза, включително развитието на европейското научноизследователско пространство, в което свободно се движат изследователите, научните знания и технологиите, като допринася значително за конкурентоспособността и устойчивостта на Съюза.
3. ПОДЧЕРТАВА ключовата роля на рамковата програма като централен инструмент на равнище ЕС за подкрепа на научните изследвания и иновациите и ПОТВЪРЖДАВА добавената стойност на рамковата програма за създаване на възможности за дейности в областта на научните изследвания и иновациите, по-специално съвместни научни изследвания, които не биха били възможни чрез други средства или източници на финансиране.
4. ОТЧИТА посланието на оценката, че за да се постигнат тези цели и да се повиши конкурентоспособността на Съюза, неговата привлекателност за таланти в областта на научните изследвания и иновациите и способността му да привлича инвестиции от публичния и от частния сектор, са необходими подходящ бюджет и стабилност на етапа на изпълнение на рамковата програма, без да се засяга бъдещата МФР на Съюза. Освен това ИЗТЪКВА, че това изисква силна и взаимосвързана европейска система за научни изследвания и иновации на равнището на ЕС, на национално и регионално равнище, и ПРИПОМНЯ, че държавите – членки на ЕС, все още са далеч от постигането на целта на равнище ЕС за инвестиране на 3 % от БВП годишно в научноизследователска и развойна дейност, като инвестициите на ЕС са в размер на 2,22 % от БВП през 2022 г.

II. Въздействие върху научната сфера:

5. ПРИВЕТСТВА значителното научно въздействие, което „Хоризонт 2020“ предизвика и което доведе до научни пробиви и новаторски постижения в областта на науката и технологиите, като по този начин допринесе в значителна степен за позицията на Съюза като научна движеща сила със световно значение. ОТЧИТА по-специално научния принос на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС) и действията „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК) като водещи инструменти и ПРИВЕТСТВА техния положителен структуриращ ефект върху качеството на науката, обучението, професионалното развитие и условията на труд на изследователите. ПРИЗОВАВА Комисията да проучи допълнително начините за разширяване на стимулиращия ефект на тези инструменти за високи научни постижения и подобряване на уменията и професионалното развитие на изследователите във всички организации, участващи в рамковата програма.
6. Взема ПОД ВНИМАНИЕ, че „Хоризонт 2020“ обхваща цялата верига за създаване на стойност в областта на научните изследвания и ПРИЗОВАВА Комисията да се стреми към балансиран подход по отношение на възможностите за финансиране между фундаменталните научни изследвания и крайните етапи на икономическото или общественото оползотворяване на резултатите от научните изследвания, включително като предоставя повече възможности за съвместни научни изследвания на по-ниски равнища на технологична готовност (РТГ). ИЗТЪКВА важността на инвестирането в солидна и обширна база от знания, като се гарантира широк спектър от резултати в областта на научните изследвания и иновациите в дългосрочен план, с което се засилва способността на Съюза да реагира бързо и ефективно на непредвидени кризи.

III. Въздействие върху обществото

7. ВЗЕМА ПОД ВНИМАНИЕ значителния принос на „Хоризонт 2020“ за справяне с ключови предизвикателства, стоящи пред обществото в съответствие с приоритетите на Съюза и във връзка с целите за устойчиво развитие (ЦУР); ПРИВЕТСТВА развитието, след междинната оценка на „Хоризонт 2020“, към по-стратегически, интердисциплинарен и целенасочен подход на програмата, ориентиран към насърчаване на дейности в областта на научните изследвания и иновациите, които имат потенциала да трансформират социалните, икономическите и екологичните системи и да повишат устойчивостта на Съюза. ОТБЕЛЯВА, че „Хоризонт 2020“ не е постигнала изцяло бюджетната си цел по конкретни теми, свързани с климата.

8. **ПОДЧЕРТАВА**, че за да се използва пълният потенциал на инвестициите в научните изследвания и иновациите на всички равнища, този подход изисква координирана ангажираност и участие на ранен етап от страна на държавите членки, както и консултации с всички заинтересовани страни при определянето и съвместното проектиране на тематичните приоритети на научните изследвания и иновациите. **ИЗТЪКВА**, стойността на подхода „отдолу нагоре“, който има по-слабо предписателен характер, в рамките на тематичните приоритети, като се използва пълният творчески потенциал на изследователите за тяхното изпълнение. **ПРИКАНВА** Комисията да продължи да обединява съответните приноси от всички части на програмата, за да се даде възможност за постигане на общи цели и да се увеличи въздействието в ключови области, както това беше иницирано с подхода „приоритетни области“. **ПРИПОМНЯ** важната роля на резултатите от научните изследвания и иновациите в процеса на създаване на политики и **НАСЪРЧАВА** Комисията да оптимизира обратната връзка от проектите по рамковата програма към политиките.
9. **ОТЧИТА**, че интеграцията на социалните и хуманитарните науки се е увеличила през целия жизнен цикъл на програмата и качеството на интегриране на социалните и хуманитарните науки в проектите се е подобрило, но **ИЗРАЗЯВА СЪЖАЛЕНИЕ** за неравномерното използване на социалните и хуманитарните науки в отделните части на програмата, както и в тяхното качествено интегриране в проектите; **ПОДЧЕРТАВА** значението на включването на обществената перспектива в научноизследователските дейности и разработването на технологии, което води до по-добри възможности за създаване на стойност за промишлеността и обществото. **ПРИЗОВАВА** Комисията да продължи да подобрява адекватното отчитане на обществените съображения още на етапа на изготвяне на всички работни програми и чрез по-стриктната му оценка в предложенията за проекти, когато това е уместно.

IV. Икономическо въздействие

10. **ОТЧИТА** по-широкото икономическо въздействие на програмата не само чрез стимулирането на заетостта и икономическия растеж в резултат на инвестициите в научни изследвания и иновации и трансфера на знания към обществото и пазара, но и чрез привличането на публични и частни инвестиции и повишаването на производителността на участващите дружества; **ПОДЧЕРТАВА** необходимостта от по-нататъшно насърчаване и подкрепа на частните инвестиции чрез рамковата програма; **ОТБЕЛЯВА**, че според прогнозите всяко евро, инвестирано в „Хоризонт 2020“, до 2040 г. ще донесе пет евро под формата на ползи за гражданите на ЕС. **ПРИВЕТСТВА** повишаването на усилията за укрепване на резултатите на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите.

11. ПРИВЕТСТВА въвеждането на пилотния проект за Европейския съвет по иновациите (ЕСИ) в „Хоризонт 2020“, с което се поставя началото на създаването на единно звено за контакт за мерки в областта на иновациите; ПОТВЪРЖДАВА ОТНОВО необходимостта държавите членки и Комисията да продължат да подкрепят всички видове иновации, включително авангардните иновации и технологичния потенциал в цяла Европа, както и усилията за укрепване на европейския пазар на рисков капитал, който улеснява трансграничните инвестиции и увеличава наличния рисков капитал за иновации, включително разгръщането на новите технологии. ПРИЗОВАВА Комисията да задълбочи допълнително полезните взаимодействия между съответните инструменти и програми за иновации, като например да подобри взаимното допълване между Европейския институт за иновации и технологии (ЕИТ) и ЕСИ в подкрепа на иновациите, и да направи оценка на вариантите за избягване на припокриването на инструменти.
12. ПОДЧЕРТАВА, че въпреки огромното количество използвани резултати от проектите по „Хоризонт 2020“ са необходими повече усилия за подобряване на ефективното използване от крайните потребители, включително създателите на политики. ОТЧИТА усилията на Комисията за въвеждане на услуги и инструменти за подкрепа на използването и разпространението в целия Съюз, за да се подобри видимостта, както и използваемостта на резултатите, но НАСТОЙЧИВО ПРИКАНВА Комисията да продължи да подобрява и развива тези инструменти и услуги и да проучи допълнителни начини за подпомагане на бенефициерите при подобряването на техния капацитет и умения за оползотворяване на знанията и комуникация.
13. ПОДЧЕРТАВА добавената стойност на включването на ранен етап на крайните потребители или техните перспективи в разработването и структурата на съответните проекти за научни изследвания и иновации. Приветства нарасналия брой нови участници, привлечени към „Хоризонт 2020“ от различни сектори, научни дисциплини и държави, и ПРИЗОВАВА Комисията да продължи да подпомага участието на нови субекти от целия Съюз, които могат да допринесат за засилване на създаването и оползотворяването на знанията, по-специално МСП.

V. Полезни взаимодействия

14. ПРИЗНАВА постигнатия напредък в подпомагането на полезните взаимодействия между „Хоризонт 2020“ и други програми и фондове на ЕС; ОТБЕЛЯЗВА, че в рамките на „Хоризонт 2020“ е постигнат напредък в осъществяването на полезни взаимодействия нагоре по веригата и алтернативното финансиране, но че полезните взаимодействия надолу по веригата и допълващото финансиране от европейски, национални, регионални и частни източници се нуждаят от подобрене. ОТЧИТА, че партньорствата могат да насърчават полезните взаимодействия между националното финансиране и финансирането от ЕС и да засилят създаването и оползотворяването на знанията; ПРЕПОРЪЧВА да се създадат по-ефективни пътища в обхвата на рамковата програма, между съответните секторни програми на ЕС и националните и регионалните програми за усъвършенстване или разгръщане на резултатите от научните изследвания и иновациите, генерирани от действията по рамковата програма, с цел да се насърчи тяхното използване и прилагане; НАСЪРЧАВА Комисията и държавите членки да проучат начините за разширяване на обхвата и използването на печата за високи постижения, както и за повишаване на осведомеността относно тази възможност.
15. ПРИКАНВА Комисията да разработи заедно с държавите членки всеобхватна визия за европейското, националното и регионалното финансиране на научните изследвания и иновациите, която да доведе до опростяване и по-координиран подход чрез разработване на програмите и по-добра връзка между всички части, като по този начин се засилва взаимното допълване, съгласуваността, намалява се фрагментацията и се увеличава максимално по-нататъшното използване на резултатите от научните изследвания и иновациите. НАСЪРЧАВА Комисията и държавите членки да засилят сътрудничеството между органите, участващи в управлението на съответните програми, свързани с научните изследвания, на европейско, национално и регионално равнище, включително програмите по линия на политиката на сближаване и рамковата програма; ПРИКАНВА Комисията да продължи да насочва усилията си към повишаване на осведомеността на финансиращите органи и кандидатите относно резултатите от рамковата програма, които могат да бъдат използвани, както и за възможностите за последващи действия във всички програми и на различни етапи в развитието на научните изследвания и иновациите.

VI. Подкрепа за ЕНП

16. ПРИВЕТСТВА целите и постиженията на частта „Наука съвместно със и за обществото“ (SwafS) от „Хоризонт 2020“ и ПРИЗОВАВА Комисията и държавите членки да съгласуват по-добре рамковата програма с политическата рамка на ЕНП, за да се повиши тяхното значение за създаването на единен пазар без граници за научни изследвания и иновации в цяла Европа.
17. ПРИВЕТСТВА подобренията за постигане на баланс между половете в „Хоризонт 2020“, но СЧИТА, че участието на жените, включително в координирането на проекти, в програмата следва да бъде засилено; ПРИКАНВА Комисията да анализира допълнително причините за дисбалансиите и да проучи по-сериозни допълнителни мерки в подкрепа на жените изследователи, оценители, предприемачи и новатори, и ПРЕПОРЪЧВА да се поставя постоянен акцент върху интегрирането на измерението, свързано с равенството между половете, в съдържанието на научните изследвания и иновациите и в подкрепа на интегрирането на равенството между половете.
18. ПОДЧЕРТАВА развитието, модернизирането и подобряването на достъпността на научноизследователските и технологичните инфраструктури, реализирани в рамките на „Хоризонт 2020“, което засилва сътрудничеството в областта на научните изследвания, дава възможност за най-съвременен научен напредък и позволява изпитването на иновациите; ПРЕПОРЪЧВА на държавите членки и на Комисията да улеснят достъпа до научноизследователски инфраструктури, включително за съвместни научни изследвания, и да създадат по-голямо взаимодействие между европейските, националните и регионалните програми за финансиране на научноизследователски инфраструктури, за да се гарантира устойчивостта на тяхната дейност в съответствие с работата и препоръките на Европейския стратегически форум за научноизследователски инфраструктури.

19. ПРИВЕТСТВА напредъка, постигнат по отношение на интегрирането на принципите и изискванията за свободен достъп в „Хоризонт 2020“, разработването на платформата за публикации със свободен достъп „Open Research Europe“ и създаването на Европейския облак за отворена наука, който допринася за засилването на разпространението на знания; ПРЕПОРЪЧВА да се продължи и стимулира управлението на лесни за намиране, достъпни, оперативни съвместими и позволяващи повторно използване (FAIR) данни в различните дисциплини и части на програмата.
20. ПРИПОМНЯ, че отвореността на „Хоризонт 2020“ към международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите е от основно значение за укрепване на високите постижения и привлекателността на ЕС, за справяне с глобалните предизвикателства и за подкрепа на целите на външната политика и политиката за развитие на Съюза. ПРИЗОВАВА Комисията да засили международното сътрудничество в съответствие с принципите и ценностите за международно сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, както и в съответствие със стратегическата автономност на ЕС, като същевременно се запази отворената икономика и се вземе предвид променящият се геополитически контекст чрез балансиране на откритостта и свободата на научните изследвания и необходимостта от повишаване на сигурността на научните изследвания.

VII. Разширяване на участието

21. ОТБЕЛЯЗВА умереното увеличение на процента на участие и на дела на приноса на ЕС, що се отнася до държавите, обхванати от разширяването на участието, в „Хоризонт 2020“, както и продължаващите различия между държавите, обхванати от разширяването на участието, и държавите, необхванати от разширяването на участието; ПРИПОМНЯ, че истинската устойчива промяна изисква непрекъснати национални инвестиции и реформи в националните системи за научни изследвания и иновации. НАСТОЯТЕЛНО ПРИЗОВАВА Комисията да направи оценка и да представи въздействието и ефективността на приложените мерки за разширяване на участието, като вземе предвид различните първопричини за различията в областта на научните изследвания и иновациите. ОТЧИТА, че сред бенефициентите е имало по-малко нови участници в „Разпространяване на високите научни постижения и разширяване на участието“ в сравнение с другите части на програмата; Същевременно ИЗТЪКВА значителните различия между държавите, обхванати от разширяването, както по отношение на участието, така и по отношение на успеваемостта, и ПРИКАНВА Комисията в това отношение да оцени и представи въздействието на различните варианти за по-ефективен подход, включително съобразени с конкретните нужди действия, които отчитат установените първопричини и допринасят за преодоляване на различията в областта на научните изследвания и иновациите.

22. ИЗТЪКВА, че партньорството с високоефективни институции, благодарение на мерките за разширяване на участието, решително допринесе за качеството на научните изследвания в държавите, обхванати от разширяването на участието, и ПРИКАНВА Комисията да засили мерките в подкрепа на отварянето на мрежите на изследователите и предоставянето на възможности за работа в мрежа, особено за изследователите в ранен етап на професионалното си развитие. ПРИЗОВАВА Комисията да проучи възможността за по-широко използване на подходи на взаимодействие и сътрудничество за изграждане на капацитет, както и да разшири обхвата на мерките за подкрепа.

VIII. Изпълнение

23. ОТБЕЛЯЗВА със съжаление, че за няколко части от програмата е имало значително надхвърлящ предвидения брой подадени заявления по съответните покани за представяне на предложения, и по този начин това е довело до сериозна загуба на усилия и ресурси за кандидатите; ПРИЗОВАВА Комисията да продължи да проучва нови подходи за справяне с прекалено големия брой подадени заявления, както и с ниския процент на успеваемост, да продължи усилията за опростяване и да намали административните разходи за кандидатите и бенефициерите; ОТБЕЛЯЗВА, че близо три четвърти от предложенията, оценени като висококачествени от независими експерти, не са могли да бъдат финансирани. ПРИВЕТСТВА пилотното въвеждане на мерки, насочени към повишаване на ефективността или намаляване на сложността на програмата, и ПРИКАНВА Комисията да проучи допълнителни възможности за намаляване на процента грешки при оперативните разходи и разходите за персонал в рамките на подпомаганите дейности; ПОДЧЕРТАВА, че е необходима прозрачна и навременна оценка на пилотните проекти, като се взема предвид обратната информация от бенефициерите и заинтересованите страни, преди промените да бъдат въведени в по-широк мащаб; Същевременно ИЗТЪКВА, че е важно правилата за участие да останат постоянни във възможно най-висока степен, както и необходимостта от документи с насоки за кандидатите и бенефициентите.

24. ОТБЕЛЯЗВА, че като цяло прекомерният брой инструменти в програмата, включително сложната среда на партньорствата, затруднява ориентацията и достъпността за кандидатите въпреки направените значителни подобрения, като например портала за финансиране и обществени поръчки. ПРИЗОВАВА Комисията да проучи добавената стойност на всеки отделен инструмент и да прекрати или преориентира онези от тях, които не са достатъчно ефективни или се припокриват. ОТЧИТА жизненоважната роля на националните звена за контакт за насочване и подкрепа на кандидатите и ПРИКАНВА държавите членки и Комисията да подсилват техните роли и практики и допълнително да подкрепят организационното управление и капацитета за научни изследвания.

IX. Мониторинг

25. ПРИВЕТСТВА повишеното внимание към оценката на резултатите и въздействието на „Хоризонт 2020“, но ОТБЕЛЯЗВА със съжаление, че механизмите за мониторинг в „Хоризонт 2020“ са с твърде тесен обхват, най-вече когато се разглеждат икономическите и обществените въздействия, междусекторните въпроси, по-специално социалните и хуманитарните науки и равенството между половете, приоритетите на политиката – като например действията в областта на климата – и при оценката на ефекта на ливъридж върху организационните промени на бенефициерите в областта на научните изследвания и иновациите. Поради това НАСЪРЧАВА Комисията да продължи да разглежда дългосрочното въздействие на програмата в бъдещите оценки, да подобрява събирането на данни и качеството на данните, обхващащи цялата програма, и да продължи да разработва иновативни методи, подходящи показатели и реалистични цели за оптимизиране на мониторинга.